

Валентин Погорелко,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
кафедри економічної кібернетики та інформатики,
Західноукраїнський національний університет
Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується активним впровадженням цифрових технологій, що зумовлено як глобальними трансформаційними процесами в суспільстві, так і необхідністю підвищення якості, доступності та гнучкості освітніх послуг. Цифровізація освітнього середовища постає не лише як технологічний тренд, а як складне соціально-педагогічне явище, що впливає на зміст, форми, методи та результати навчання, а також на професійну ідентичність усіх суб'єктів освітнього процесу. Особливої актуальності процеси цифровізації набувають саме в системі професійної освіти, оскільки вона безпосередньо зорієнтована на підготовку фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах цифрової економіки, швидкої зміни технологій і трансформації ринку праці. Інтеграція цифрових інструментів у професійну підготовку забезпечує оновлення змісту освіти відповідно до вимог сучасних галузей виробництва та сфери послуг, сприяє формуванню професійних компетентностей, зокрема цифрової грамотності, критичного мислення, здатності до міждисциплінарної взаємодії та навчання впродовж життя. Водночас цифровізація освітнього середовища професійної освіти створює умови для моделювання реальних виробничих ситуацій за допомогою симуляторів, віртуальних лабораторій і платформ дуальної освіти, що підвищує практичну спрямованість навчання та рівень готовності здобувачів освіти до професійної діяльності. За таких умов актуальність цифрової трансформації професійної освіти визначається не лише потребою в технологічному оновленні освітнього процесу, а й необхідністю забезпечення його адаптивності, інклюзивності та відповідності індивідуальним освітнім траєкторіям майбутніх фахівців, що, своєю чергою, посилює роль педагогічного супроводу, методичної підготовки викладачів і розвитку цифрової педагогіки як самостійного науково-практичного напрямку.

Однією з ключових проблем цифровізації є нерівномірність цифрової готовності педагогічних працівників і здобувачів освіти, що проявляється у відмінностях рівня сформованості цифрової компетентності, мотивації до використання інноваційних інструментів та здатності до саморегульованого

навчання. У цьому контексті дослідники наголошують на психолого-педагогічних викликах цифрової трансформації, зокрема на ризиках формалізації навчальної взаємодії, зниження якості міжособистісної комунікації та перевантаження когнітивної сфери здобувачів освіти [1, с. 27–28].

Водночас цифровізація освітнього середовища відкриває значні перспективи для розвитку професійної освіти, оскільки сприяє персоналізації навчання, розширенню доступу до освітніх ресурсів, інтеграції формального, неформального та інформального навчання, а також підвищенню академічної мобільності. Використання цифрових платформ, адаптивних освітніх систем і аналітики навчальних даних створює передумови для побудови індивідуальних освітніх траєкторій та підтримки навчання впродовж життя [2, с. 3–4].

Разом з тим, поряд із можливостями, цифровізація породжує низку ризиків, серед яких особливу увагу привертають проблеми інформаційної безпеки, захисту персональних даних, цифрової залежності та зниження критичного мислення. Як зазначається в сучасних наукових дослідженнях, ефективне функціонування цифрового освітнього середовища потребує системного управління, нормативно-правового забезпечення та методичного супроводу, орієнтованого на педагогічну доцільність використання цифрових технологій, а не лише на їх технічну доступність [2, с. 5].

Таким чином, цифровізація освітнього середовища в системі професійної освіти має розглядатися як комплексний інноваційний процес, що вимагає збалансованого поєднання технологічних рішень, психолого-педагогічних підходів і управлінських стратегій. Перспективи подальшого розвитку цифрової освіти пов'язані з формуванням цифрової культури учасників освітнього процесу, підвищенням рівня цифрової педагогіки та забезпеченням гуманістичної спрямованості освітніх інновацій. У контексті професійної освіти цифрові технології виступають не лише засобом оптимізації освітнього процесу, а й інструментом забезпечення тісного зв'язку між освітою та потребами сучасного ринку праці, що динамічно цифровізується. Їх використання сприяє оперативному оновленню професійних стандартів, впровадженню елементів дуальної та змішаної форми навчання, а також формуванню готовності майбутніх фахівців до роботи в цифровому середовищі та до безперервного професійного саморозвитку впродовж життя.

Список використаних джерел

1. Петришин Л., Почуєва О., Лемещук М., Звоздецька В. Проблеми та перспективи цифрової трансформації освіти: психолого-педагогічний аспект. *Академічні візії*. 2023. Вип.17. С. 25–31.
2. Шахрай В., Васильєва С. Можливості та ризики цифровізації освітнього середовища. *Вісник НАПН України*. 2025. 7(1). С. 1–6.